

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 194/05-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. septembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Alexandra Bröstla o sťažnosti V., a. s., so sídlom K., zastúpenej advokátkou JUDr. D. S., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 287/93 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V., a. s., K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 287/93 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní sp. zn. 19 C 287/93 konal bez zbytočných prietáhov.

3. V., a. s., K. priznáva finančné zadost'učinenie 80 000 Sk (slovom osemdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť V., a. s., K. trovy právneho zastúpenia 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet advokátky JUDr. D. S., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 27. júla 2005 doručené podanie V., a. s., so sídlom K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. D. S., K., označené ako „*Sťažnosť pre porušenie základných práv zaručených čl. 48, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv*“. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka v postavení žalovanej namieta porušenie jej základného práva na konanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 287/93 o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a o ich vydanie podľa reštitučných zákonov.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla:

„Žalobným návrhom z 31. 3. 1992 doručeným bývalému Mestskému súdu v Košiciach sa žalobca (podľa reštitučných zákonov č. 87/91 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách a zákona č. 403/90 Zb. o zmiernení niektorých majetkových krívd) domáha toho, aby súd určil, že nehnuteľnosti zapísané v pozemkovej knihe Správy katastra v K., pod

A I., r. č. 1 pozemnoknižnej vložky č. 2114 – ako parcela čís. 2380 – zastavaná plocha, č. p. 248 v K. sú jeho výlučným vlastníctvom a žiada o ich vydanie...

Na osvedčenie svojho vlastníckeho práva k nárokovanej nehnuteľnosti žalobca predložil súdu len také dôkazy, ktoré nie sú vyhotovené v prvopise, vzájomne si odporujú, odporujú oficiálnym listinám a majú pochybný charakter. Z týchto dôvodov sťažovateľ ako právoplatný vlastník nehnuteľnosti nárokovanej žalobcom neakceptoval jeho výzvu z 30. 9. 1991 na vydanie nehnuteľnosti podľa reštitučných zákonov. Je toho názoru, že je úplne vylúčené, aby žalobca právne účinným spôsobom mohol svoje vlastnícke práva k nárokovanej nehnuteľnosti súdu riadne osvedčiť.

Z protichodných dôkazov predložených žalobcom poukazujeme najmä na...

- fotokópiu rozhodnutia Okresného národného výboru v Košiciach z 3. 3. 1961, podľa ktorého prešla nehnuteľnosť podľa nariadenia vlády č. 15/59 z rodičov žalobcu na Československý štát. Originál tohto rozhodnutia žalobca súdu nepredložil a túto listinu žiadny z archívov súdu, ani mesta K. neobsahuje. Nebolo ani zistené kto toto rozhodnutie za Okresný národný výbor podpisoval.

Za zmienku stojí, že Národný výbor mesta Košíc podľa § 1 ods. 4 Dekréту prezidenta republiky č. 108/45 Zb. z 25. októbra 1945 Zb. o konfiškácii nepriateľského majetku rozhodol o tom, že sú splnené podmienky pre konfiškáciu majetku firmy A., a. s. K., (ďalej len A.)... Z rozhodnutia vyplýva, že ide o majetok obchodnej spoločnosti A., ktorej účastinári sú maďarskej národnosti a územie ČSR opustili ešte pred prevzatím verejnej správy mesta...

Na ochranu svojich vlastníckych práv sťažovateľ zadovážil výpisy zo súdnych archívnych dokumentov a z archívov mesta K. Z týchto dôkazov je nepochybne osvedčené, že A. v rokoch 1943 a 1944 svoje vlastnícke práva k predmetnej nehnuteľnosti nepreviedla a nedošlo ani k ich prechodu na iné osoby.

Podaním súdu z 12. 10. 2000 sťažovateľ tieto skutočnosti podrobne popísal a označil listinné dôkazy. Z nich najmä:

- fotokópiu výmeru Povereníctva kultúry č. 10 z 27. júla 1954, z ktorého vyplýva, že celá majetková podstata podniku A., včítane podnikových nehnuteľností bola podľa právoplatného konfiškačného výmeru Národného výboru mesta Košice skonfiškovaná...

Súd konal vo veci len celkom sporadicky a do dnešného dňa vo veci nerozhodol. Sťažovateľ prostredníctvom právnej zástupkyne opakovane požadoval vytýčiť termín súdneho pojednávania, naposledy 3. februára t. r. a navrhol, aby súd vykonal dôkaz spisom Okresného súdu Košice I., sp. zn. 43 C 327/92...

Nečinnosťou súdu za uplynulé roky boli vážne porušené práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a na prejednanie veci v primeranej lehote, tak ako to zaručuje čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv. Sťažovateľ poukazuje na to, že nečinnosťou súdu je na svojich vlastníckych právach dlhodobo poškodzovaný, je zneistený v tom či mu vec právom patrí a nemôže s ňou slobodne ako vlastník nakladať a má za to, že mu prislúcha aj finančné zadosťučinenie.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a aby rozhodol o tom, že:

„1. Základné právo V., akciová spoločnosť K., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II. sp. zn. 19 C 287/93 porušené bolo.

2. V., akciová spoločnosť K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 250.000,- Sk (slovom dvestopäťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Košice II je povinný nahradiť trovy právneho zastupovania vo výške 5.302,- Sk (slovom: päťtisícristodva slovenských korún) na účet právnej zástupkyne sťažovateľa JUDr. D. S. ... do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a uznesením č. k. II. ÚS 194/05-8 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 14. septembra 2005 predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, ako aj k sťažnosti prijatej na ďalšie konanie.

Právna zástupkyňa sťažovateľky netrvala na ústnom pojednávaní ústavného súdu.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľky z 20. septembra 2005 (sp. zn. Spr. 1055/05, doručenom ústavnému súdu 21. septembra 2005) okrem iného uviedol:

„... Žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti bola podaná na bývalom Mestskom súde v Košiciach dňa 31. 3. 1992, kde sťažovateľ vystupuje v procesnom postavení žalovaného. Na tunajšom súde je vec evidovaná pod sp. zn. 19 C 287/1993. Dňa 14. 4. 1992 bol opis žaloby doručovaný na vyjadrenie žalovanému. Stanovisko žalovaného bolo žalobcovi doručované 11. 5. 1992.

Dňa 11. 6. 1992 bolo určené pojednávanie na 3. 11. 1992; toto pojednávanie však bolo zrušené.

V marci bolo vytýčené ďalšie pojednávanie na 28. 4. 1993. Uvedené pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom predloženia dokladov žalovaným.

Prípisom zo dňa 4. 5. 1993 boli žiadané listinné doklady zo Správy katastra v K.

V mesiaci október 1993 bolo určené pojednávanie na 19. 1. 1994.

Uvedené pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom vyžiadania si dokladov z archívu mesta K.

V apríli 1994 bolo určené ďalšie pojednávanie na 6. 7. 1994. Termíny ďalších pojednávanií boli určené na dni 6. 11. 1994, 9. 5. 1995, 20. 6. 1995, 15. 4. 1997, 28. 5. 1998, 2. 9. 1999, 3. 10. 2000, 7. 10. 2003, 30. 10. 2003.

V dňoch 4. 2. 2005 a 27. 7. 2005 bol Okresný súd Košice I požiadaný o pripojenie spisu.

Dňa 29. 7. 2005 bol určený termín pojednávania na deň 15. 11. 2005.

Z vyššie uvedenej chronológie vo veci vykonaných úkonov je zrejmé, že v určitých obdobiach v danom konaní došlo k prietahom. Uvedená situácia bola spôsobená enormnou zaťaženosťou aj vo veci konajúceho sudcu.

Zároveň poukazujem na neospravedlnenú neúčast' sťažovateľa na pojednávaniach v dňoch 6. 7. 1994 a 9. 5. 1995.

Súčasne oznamujem, že netrvám na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od neho. “

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“, a porušenia práva upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“, v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 19 C 287/93.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (II. ÚS 61/98). Podľa názoru ústavného súdu k stavu právnej istoty účastníka konania dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu vo veci alebo iný zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prejednáwanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 19 C 287/93 sa týka žaloby o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Rozhodovanie súdu o týchto otázkach tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, a preto vec nemožno posúdiť ako právne zložitú. Čo sa týka skutkovej (vecnej) zložitosti, ústavný súd pripúšťa, že v okolnostiach prípadu môže ísť o skutkovo zložitú vec, ktorú často bez vykonania znaleckého dokazovania nemožno rozhodnúť. Potreba vykonať znalecké dokazovanie však sama osebe nesignalizuje, že vec je skutkovo zložitá, aj keď vykonanie dokazovania môže prispieť k celkovej dĺžke konania. V posudzovanom prípade však nijako neodôvodňuje doterajšiu dĺžku konania v trvaní viac ako 13 rokov.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prieťahov v konaní sp. zn. 19 C 287/93, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania. Ústavný súd hodnotil správanie sťažovateľky ako aktívne a súčinnosť, ktoré zásadným spôsobom neprispelo k doterajšej dĺžke konania pred okresným súdom, hoci dvakrát, v roku 1994 a 1995, sa nezúčastnila na pojednávaníach.

V súvislosti s označeným konaním, ktoré začalo 31. marca 1992, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou (I. ÚS 49/03) uvádza, že ústavný súd ochraňuje ústavnosť spôsobom, ktorý upravuje ústava a zákon o ústavnom súde, ktorý nadobudol účinnosť 15. februára 1993, a neobsahuje ustanovenie o spätnej účinnosti, preto ústavný súd nemá oprávnenie konať a rozhodovať o porušení práv fyzickej osoby, ku ktorému došlo pred 15. februárom 1993. Z uvedeného dôvodu sa ústavný súd v danom prípade sústredil len na posúdenie konania po tomto dátume.

3. Tretím kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prieťahom v označenom súdnom konaní, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd zo spisu zistil, že sťažovateľka je žalovanou stranou v spore o určenie vlastníctva nehnuteľnosti. Okresný súd vo veci konal od podania návrhu 31. marca 1992. Po prípravných úkonoch boli v období od 11. júna 1992 až do apríla 1994 nariadené tri

pojednávania, ktoré však boli buď zrušené, alebo odročené. Ďalšie tri pojednávania sa uskutočnili v období od júla 1994 do 9. mája 1995.

Od 20. júna 1995 až do 29. júla 2005 okresný súd vo veci nariadil šesť pojednávanií, pričom bol nečinný počas roku 1996, počas obdobia troch rokov od októbra 2000 do októbra 2003 a od októbra 2003 do júla 2005 (takmer dva roky). Vec je pritom stále v štádiu dokazovania (predvolávanie svedkov a overovania autentickosti listinných dôkazov).

Stanovisko okresného súdu spočívajúce v poukazovaní na enormnú zaťaženosť konajúceho sudcu ústavný súd nemohol akceptovať. Podľa ustálenej judikatúry tieto príčiny nezabavujú všeobecný súd zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

Vychádzajúc zo skutočnosti, že konanie vo veci sťažovateľky v čase prerokovávanía jej sťažnosti ani po viac ako trinásť a pol roku stále nie je ukončené a doteraz v ňom nebolo prijaté žiadne meritórne rozhodnutie, ústavný súd rozhodol, že doterajším postupom okresného súdu a jeho nečinnosťou vo veci sp zn. 19 C 287/93 v celkovej dĺžke približne šesť rokov došlo k zbytočným prieťahom v súdnom konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 19 C 287/93 konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľka požadovala priznanie finančného zadosťučinenia 250 000 Sk, pričom v odôvodnení sťažnosti okrem iného uviedla:

„... Sťažovateľ poukazuje na to, že nečinnosťou súdu je na svojich vlastníckych právach dlhodobo poškodzovaný, je zneistený v tom či mu vec právom patrí a nemôže s ňou slobodne ako vlastník nakladať a má za to, že mu prislúcha aj finančné zadosťučinenie.“

Pri rozhodnutí o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu vo veci sp. zn. 19 C 287/93, berúc do úvahy skutočnosť, že sťažovateľka sa o predĺženie tejto doby zásadne nepričinila, zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu vrátane pozície sťažovateľky sprevádzanej pocitom neistoty, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti, ústavný súd považoval priznanie sumy 80 000 Sk sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. D. S. a ktoré vyčíslila sumou 5 302 Sk spolu za dva úkony právnej pomoci podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. septembra 2005